

Панісва Т.О.,
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,
науковий керівник:
д.е.н., доцент Пилипенко О.І.,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є важливою і значною частиною активів підприємства та займають особливе місце у складі його. Важливе практичне значення та виробничу спрямованість мають питання оцінки та обліку запасів, оскільки це є передумовою подальшого розвитку виробництва на підприємстві та формування позитивного фінансового результату. Належним чином організований облік виробничих запасів та якісна поінформованість про їх наявність та рух, має суттєве значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства та в контролі за зберіганням матеріальних цінностей.

Актуальність проблеми визнання, оцінки та обліку виробничих запасів підприємства не викликає сумніву та потребує дослідження.

Свій внесок у розвиток теорії та практики виробничих запасів зробили вітчизняні вчені як : Бутинець Ф. Ф., Бондар І.Ю., Гливенко В.В., Лень В.С., Сопко В. В., Чаюн І.Ю. та інші. Серед зарубіжних вчених питання обліку виробничих запасів знайшли своє відображення в роботах Е. Бріттона, К. Ватерсона, І. Бланка, І. Бондарева, Г. Муса, Р. Ханшманна, Річарда Д. та інших дослідників.

Метою дослідження є виявлення проблем по суті, визнання та оцінка запасів їх обліку та напрями вирішення виявлених проблем. Це дозволить керівництву підприємства отримувати якісну інформацію щодо виробничих запасів задля ефективного управління виробничим процесом у сучасних умовах господарювання.

Одні автори, в тому числі і Сопко В.В. пояснює виробничі запаси як накопичення ресурсів, що перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва. Він вважає, що запаси – це сукупність матеріальних благ, вироблених невідомо для чого й кого, які навряд чи колись взагалі будуть використані за призначенням. Інші автори, такі як, Чаюн І.Ю., Бондар І.Ю. виділяють виробничі запаси, як матеріальні ресурси необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери матеріального виробництва та задоволення потреб населення, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання. Бутинець Ф.Ф. під сутністю виробничих запасів розуміє все те, що завезено на склади підприємства і ще не вступило в першу стадію обробки, тобто частина сукупних запасів, призначених для виробничого споживання. Лень В.С.,

Гливенко В.В. визначає виробничі запаси як предмети праці, підготовлені для запуску у виробничий процес і складаються вони з сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, тари і тарних матеріалів, запасних частин для поточного ремонту основних фондів. Склад виробничих запасів на кожному підприємстві залежить, від сфери його діяльності.

Важливе значення при формуванні облікової політики підприємства приділяється вибору оцінки активів. При цьому вагоме місце займає оцінка запасів при їх списанні, так як саме тут виникають проблемні питання, пов'язані з вибором найбільш оптимального методу, варіанту впливу на вартість виготовленої продукції, ціну готових виробів, попиту споживачів і розмір прибутку, одержаного від реалізації продуктів праці тощо.

Існують різні методи оцінки запасів, кожен з яких має свої переваги та недоліки, тому є дуже важливо вибрати той метод, за яким можна найточніше провести оцінку запасів, залежно від діяльності підприємства. У зв'язку з цим виникає ряд проблем в організації управління виробничими запасами та їхнього облікового забезпечення.

З метою посилення функції обліку науковці виділяють зовнішні та внутрішні фактори впливу на вибір оцінки запасів при їх списанні. До зовнішніх факторів відносяться :

- 1) наявність у підприємства пільг по податку на прибуток (ФІФО);
- 2) застосування методів оцінки в умовах інфляції (ФІФО);
- 3) зниження ціни і попиту на продукцію, що виробляється підприємством (ФІФО).

Внутрішні фактори визначаються організаційними особливостями господарюючого суб'єкта та специфікою технології, що застосовується підприємством у виробництві.

Таким чином, дослідивши проблемні питання визнання та оцінки обліку виробничих запасів можна зробити висновок, що є доречним та актуальним в наш час прийняття керівництвом обґрунтованих, об'єктивних, зважених та ефективних управлінських рішень оскільки виробничі запаси посідають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємства різних сфер діяльності. Тому від правильності розрахунку оцінки запасів буде залежить подальша ефективна робота підприємства.